

TARYBOS REKOMENDACIJA**2014 m. liepos 8 d.****dėl 2014 m. Suomijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2014 m. Suomijos stabilumo programos**

(2014/C 247/24)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu, kurioje daugiausia dėmesio skiriama toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;
- (2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymais, priėmė Rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – Sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių ⁽³⁾; šios gairės kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;
- (3) 2012 m. birželio 29 d. valstybių narių valstybių ar vyriausybės vadovai nusprendė priimti Susitarimą dėl ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, kuriuo nustatė nuoseklią nacionalinių, ES ir euro zonos veiksmų, naudojant visus galimus svetus, priemones ir politikos strategijas, sistemą. Jie nutarė, kokių veiksmų reikėtų imtis valstybių narių lygmeniu, visų pirma išreikšdami tvirtą išipareigojimą siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų ir įgyvendinti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

⁽³⁾ Toliau taikomos 2014 m. pagal 2014 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimą 2014/322/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių 2014 m. (OL L 165, 2014 6 4, p. 49).

- (4) 2013 m. liepos 9 d. Taryba priėmė Rekomendaciją⁽¹⁾ dėl 2013 m. Suomijos nacionalinės reformų programos ir nuomonę dėl atnaujintos 2012–2017 m. Suomijos stabilumo programos; 2013 m. lapkričio 15 d. pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 473/2013⁽²⁾ Komisija pateikė nuomonę dėl Suomijos 2014 m. biudžeto plano projekto;
- (5) 2013 m. lapkričio 13 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2014 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Be to, 2013 m. lapkričio 13 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje nustatė, kad Suomija yra viena iš valstybių narių, dėl kurių bus parengta nuodugni apžvalga;
- (6) 2013 m. gruodžio 20 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, kuriais turi būti užtikrintas finansinis stabilumas, fiskalinis konsolidavimas ir ekonomikos augimo skatinimo veiksmai. Ji pabrėžė, kad reikia vykdyti diferencijuotą, ekonomikos augimui palankų fiskalinį konsolidavimą, atkurti įprastas skolinimo ekonomikai sąlygas, skatinti ekonomikos augimą ir konkurencingumą, mažinti nedarbą, šalinti socialinius krizės padarinius ir modernizuoti viešąjį administravimą;
- (7) 2014 m. kovo 5 d. Komisija paskelbė Suomijai skirtos nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatus. Komisijai atlikus analizę galima daryti išvadą, kad Suomijoje tebėra susidaręs makroekonominis disbalansas, kurį reikia stebėti ir dėl kurio reikia imtis politikos veiksmų. Visų pirma reikia toliau skirti dėmesį prastiems pastarųjų metų eksporto rezultatams, kuriuos lemia pramonės restruktūrizavimas ir su sąnaudomis susiję ir nesusiję konkurencingumo veiksniai;
- (8) 2014 m. balandžio 17 d. Suomija pateikė 2014 m. nacionalinę reformų programą ir 2014 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsajas, jos vertintos vienu metu;
- (9) 2014 m. stabilumo programoje išdėstytos biudžeto strategijos tikslas – 2015 m. grįžti prie vidutinio laikotarpio tikslo, likusį stabilumo programos laikotarpį išlaikyti struktūrinį balansą aukštesnį nei šis rodiklis ir nuo 2017 m. subalansuoti valdžios sektoriaus biudžetą. Suomijos vidutinio laikotarpio tikslas yra 0,5 % BVP struktūrinis deficitas, kuris atitinka Stabilumo ir augimo pakto reikalavimus. 2013 m. Suomija pasiekė savo vidutinio laikotarpio tikslą ir planuoja 2014 m. nuo jo labai nenukrypti, taip pat atitikti išlaidų kriterijų. Suomija planuoja viršyti savo vidutinio laikotarpio rodiklį 2015 m. ir toliau atitikti išlaidų kriterijų. Apskritai tai iš esmės atitinka Stabilumo ir augimo pakto reikalavimus. Be to, bendrasis išiskolinimo santykis didėja ir manoma, kad 2015 m. bus laikinai pažeista 60 % BVP riba, daugiausia dėl prastų makroekonominių perspektyvų. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos ir kuris nebuvo parengtas nepriklausomai, yra tikėtinas, nors ir kiek optimistiškesnis nei Komisijos tarnybų 2014 m. pavasario prognozė dėl ekonomikos augimo 2014 ir 2015 m. Komisijos tarnybų 2014 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2014 m. struktūrinis balansas pablogės 0,3 % BVP ir bus nukrypta nuo vidutinio laikotarpio tikslo, o 2015 m. pagerės 0,6 % BVP, taip pat numatoma, kad abiem metais bus laikomasi išlaidų kriterijaus. Remdamasi savo atliktu stabilumo programos vertinimu ir Komisijos prognoze, pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97 Taryba mano, kad galima tikėtis, jog Suomija pasieks savo stabilumo programos tikslus, kurie iš esmės atitinka Stabilumo ir augimo pakto reikalavimus;
- (10) dėl visuomenės senėjimo išlaidų poveikio biudžetui Suomijoje kyla didelė rizika tvarumui ilguoju laikotarpiu. Suomija pripažino su visuomenės senėjimu susijusį tvarumo atotrūkį ir 2013 m. parengė struktūrinės politikos programą, kuria siekiama panaikinti atotrūkį ir vėl paskatinti ekonomikos augimą. Kitas labai svarbus žingsnis – nustatytos centrinės valdžios išlaidų ribos ir 2014 m. kovo mėn. parengtas

⁽¹⁾ OL C 217, 2013 7 30, p. 24.

⁽²⁾ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 140, 2013 5 27, p. 11).

2015–2018 m. valdžios sektoriaus fiskalinis planas, kuriame numatytos koregavimo priemonės, struktūrinės reformos ir investicijos į ekonomikos augimą. Įplaukų srities koregavimo priemonės daugiausiai susijusios su pajamų ir produktų apmokestinimo didinimu;

- (11) viešųjų paslaugų veiksmingumas neatitinka našumo pokyčių privačiajame sektoriuje. Suomija rengia administracines reformas, skirtas savivaldos struktūrai ir sveikatos priežiūros ir socialinėms paslaugoms. Savivaldybių reforma, kurioje numatytos valstybės finansinės paskatos, grindžiama savanorišku savivaldybių susijungimu. Savanoriškų susijungimų rezultatai dar neaiškūs. Socialinės paramos ir sveikatos priežiūros paslaugas teiktų penki regioniniai paslaugų teikėjai ir savivaldybės toliau dalyvautų tas paslaugas teikiant. Detalės dar nežinomos, o teisės akto pasiūlymą pateikti planuojama 2014 m. rudenį. Naujosios struktūros turėtų būti sukurtos 2017 m. pradžioje. 2013 m. liepos mėn. įstatymas dėl paramos vyresnio amžiaus žmonių funkciniais gebėjimams didinti, kuriame skiriama daugiau dėmesio prevencijai, reabilitacijai ir nepriklausomam gyvenimui, turėtų padėti sumažinti institucinės priežiūros poreikį ir apriboti būsimas ilgalaikės priežiūros išlaidas;
- (12) pagrindinis Suomijos darbo rinkos uždavinys tebėra ilgalaikė darbo jėgos pasiūla, kadangi darbo rinką dabar palieka daugiau žmonių nei į ją ateina. Siekiant patenkinti darbo jėgos paklausą ateityje būtina ilginti darbinę veiklą ir didinti darbo jėgos pasiūlą. Į vyriausybės 2013 m. struktūrinės politikos programą įtrauktos priemonės, kuriomis siekiama ilginti darbinę veiklą ir didinti darbo jėgos pasiūlą, taip pat didinti paskatas įsidarbinti į siūlomas darbo vietas. Suomija mažina ankstyvo pasitraukimo iš darbo rinkos galimybes, tačiau dar vis taikomos kai kurios priemonės, pavyzdžiui, vadinamoji bedarbio pašalpos išsaugojimo priemonė, kuri suteikia galimybę vyresnio amžiaus bedarbiams tam tikromis sąlygomis gauti bedarbio pašalpą tol, kol jie išeina į pensiją. Panašu, kad neseniai pradėtas taikyti tikėtinos gyvenimo trukmės koeficientas ir patrigubinta teisių į pensiją kaupimo norma turi ribotą poveikį išėjimo į pensiją praktikai. Be to, kadangi tikėtina gyvenimo trukmė didėja greičiau nei prognozuota, o žmonės ilgiau nedirba, yra rizika, kad sumažės pensijų adekvatumas. Suomija nusistatė tikslą – iki 2025 m. pasiekti, kad faktinis pensinis amžius būtų padidintas bent iki 62,4 metų. Abejotina, ar tą tikslą galima pasiekti neįvedus naujų priemonių, pavyzdžiui, nedidinant teisės aktais nustatyto pensinio amžiaus ir nesustiprinus pastangų didinti vyresnio amžiaus žmonių galimybių įsidarbinti. Socialiniai partneriai rengia savo pensijų reformos pasiūlymą, kurį įgyvendintų po 2015 m. pavasario visuotinių rinkimų sudarysima naujoji vyriausybė ir kuris įsigaliotų 2017 m. pradžioje. Suomija ėmėsi atitinkamų plataus užmojo priemonių, kad išspręstų jaunimo ir ilgalaikio nedarbo problemą. Prireiks laiko, kol ilgam pagerės darbui reikalingi tikslinių grupių įgūdžiai ir jų perspektyvos darbo rinkoje;
- (13) Suomija ėmėsi priemonių, kad pagerintų bendras konkurencijos sąlygas ir padarė tam tikrą pažangą įgyvendindama sveiką konkurenciją skatinančią programą. Konkurencijos institucija sujungta su vartotojų agentūra, vyksta ankstyvas naujosios struktūros įgyvendinimo etapas. Konkurencijos įstatymu dabar nustatyta dominuojančios padėties mažmeninės prekybos vartojimo prekėmis sektoriuje riba ir Suomijos konkurencijos ir vartotojų agentūrai suteikti specialūs įgaliojimai tam tikromis sąlygomis įsikišti, jeigu dėl viešųjų įstaigų vykdomos ekonominės veiklos iškraipoma konkurencija rinkoje. Suomijos mažmeninės prekybos rinka yra labai koncentruota, o atitinkamose taisyklėse esama tam tikrų veiksmų, dėl kurių gali sumažėti konkurencijos veiksmingumas ir sustiprėja abiejų mažmeninės prekybos rinkos lyderių pozicija. Vienas iš pavyzdžių – taikomi griežti miesto planavimo reikalavimai, visų pirma didelėms komercinėms įmonėms. Šiuo metu vykdoma žemės naudojimo ir planavimo reguliavimo peržiūra suteikia galimybę užtikrinti, kad juo būtų labiau skatinama sveika konkurencija. Be kliūčių konkurencijai, kurias sukuria mažmeninės prekybos patalpų reguliavimas, šalies mažmeninės prekybos sektorius tebėra vienas iš labiausiai reguliuojamų tarp valstybių narių;
- (14) ekonomikos augimo ir konkurencingumo atkūrimas yra pagrindinis Suomijos ekonomikos uždavinys. Nors tarptautiniuose konkurencingumo reitinguose Suomija užima labai aukštą poziciją, 2007–2012 m. ji greičiausiai iš visų Sąjungos valstybių narių prarado savo eksporto rinkos dalis. Verslo MTTP intensyvumas mažėja ir panašu, kad nacionalinis MTTP išlaidų tikslas dar labiau nepasiekiamas. Itin svarbus klausimas – Suomijos mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos veiksmingumas užtikrinant, kad dėl investicijų į MTTP būtų kuriami nauji novatoriški produktai ir paslaugos. Šiuo metu nėra pakankamų investicijų, kad būtų išnaudotas MTTP potencialas kurti naujus produktus. Ribotas skaičius didelių eksportuojančių įmonių, kurios pardavinėja nedidelio asortimento produktus, taip pat mažesnis mažų Suomijos bendrovių

polinkis eksportuoti atsiliepia prekybos rezultatams ir potencialiam ekonomikos augimui. Eksporto potencialą galima padidinti teikiant papildomą tikslinę paramą mažesnių bendrovių tarptautinimui. Suomija pradėjo reformas, kuriomis siekiama didinti gebėjimą teikti novatoriškus produktus ir remti pramonės įvairinimą, tarp kurių – visapusiška mokslinių tyrimų institutų ir mokslinių tyrimų finansavimo reforma. 2013 m. struktūrinės politikos programoje ir nustatytais valdžios išlaidų ribomis, taip pat 2014 m. kovo mėn. parengtame 2015–2018 m. fiskaliniame plane ne tik nustatytos koregavimo priemonės ir struktūrinės reformos, bet ir numatytos iniciatyvos skatinti ekonomikos augimą ir inovacijas. Suomijai taip pat galėtų būti naudinga diversifikuoti savo energijos tiekimą, visų pirma dėl to, kad jis grindžiamas vienišais dujų tiekimo šaltiniais;

- (15) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Suomijos ekonominės politikos analizę. Ji įvertino nacionalinę reformų programą ir stabilumo programą. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Suomijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–5 rekomendacijose;
- (16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo stabilumo programą ir savo nuomonę⁽¹⁾ visų pirma pateikė toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;
- (17) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 2, 4 ir 5 rekomendacijose;
- (18) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija taip pat atliko visos euro zonos ekonominės politikos analizę. Remdamasi šios analizės rezultatais, Taryba paskelbė konkrečias rekomendacijas toms valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro⁽²⁾. Kaip šalis, kurios valiuta yra euro, Suomija taip pat turėtų užtikrinti, kad tos rekomendacijos būtų įgyvendintos visiškai ir laiku,

REKOMENDUOJA Suomijai 2014–2015 m. imtis šių veiksmų:

1. Apriboti atsirandantį atotrūkį nuo vidutinio laikotarpio tikslo, užtikrinti, kad 2015 m. šiam tikslui būtų atitiktas, ir vėliau jo laikytis, kaip planuota. Užtikrinti, kad būtų laikomasi skolos kriterijaus, kartu vykdant ekonomikos augimui palankią fiskalinę politiką. Sparčiai įgyvendinti struktūrinės politikos programoje išdėstytas reformas ir valdžios išlaidų ribas, taip pat 2015–2018 m. fiskalinį planą, kad būtų sumažintas viešųjų finansų tvarumo atotrūkis ir sudarytos geresnės sąlygos ekonomikos augimui.
2. Užtikrinti veiksmingą vykdomų su savivaldos struktūra ir socialinėmis bei sveikatos priežiūros paslaugomis susijusių administracinių reformų įgyvendinimą, siekiant padidinti viešųjų paslaugų teikimo išlaidų veiksmingumą.
3. Geriau išnaudoti visą darbo jėgos potencialą darbo rinkoje, be kita ko, gerinant vyresnio amžiaus žmonių užimtumo lygį, didinant jų galimybes įsidarbinti ir padidinant faktinį pensinį amžių, mažinant ankstyvo pasitraukimo iš darbo rinkos galimybes ir derinant pensinį amžių arba pensijų išmokas su tikėtinos gyvenimo trukmės pokyčiais. Pagerinti jaunimo ir ilgalaikių bedarbių perspektyvas darbo rinkoje, ypač daug dėmesio skirti profesiniam mokymui ir tikslinėms aktyvumo skatinimo priemonėms.
4. Toliau stengtis didinti konkurenciją produktų ir paslaugų rinkose, visų pirma mažmeninės prekybos sektoriuje, vykdant sveikos konkurencijos skatinimo programą, taip pat įgyvendinant įstatymo dėl žemės naudojimo ir statybos pataisas, kad juo būtų labiau skatinama sveika konkurencija.

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

⁽²⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 141.

5. Toliau gerinti Suomijos gebėjimus teikti novatoriškus produktus, paslaugas ir kurti sparčiai augančias įmones sparčiai besikeičiančioje aplinkoje bei tęsti pramonės įvairinimą, visų pirma gerinant verslo aplinką, kad būtų padidintos investicijos Suomijoje, ir toliau gerinant sąlygas mažesnėms įmonėms patekti į eksporto rinkas. Paspirtinti tarpvalstybinės dujų jungties su Estija plėtrą.

Priimta Briuselyje 2014 m. liepos 8 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

P. C. PADOAN
